

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 11 februari 2025

Onderwerp: Korte termijn agenda Landelijk Gebied 2025-2027

Kenmerk: 2182863/2376410

Bijlagen: korte Termijn Agenda Landelijk Gebied 2025 - 2027

1. Inleiding

In onze brief van september 2024 informeerden wij u over de nieuw ontstane situatie als gevolg van 1) het wegvallen van het Transitiefonds en het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG), 2) het voornemen van het Rijk om zélf meer regie in de uitvoerings- en gebiedsgerichte aanpak te gaan voeren en 3) de aankondiging van het Rijk om in een later stadium met meer duidelijkheid te komen over het voorgestane beleid voor het landelijk gebied.

Deels is er inmiddels meer duidelijkheid gekomen met de brieven waarmee minister Wiersma van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) de Tweede Kamer eind 2024 heeft geïnformeerd. Tegelijkertijd liet de minister de Kamer ook weten meer tijd nodig te hebben voor het verduidelijken van haar plannen. We willen echter niet wachten op de uitwerking daarvan, vanwege het risico dat de uitvoering in Noord-Holland hierdoor stilvalt. De recente gerechtelijke uitspraken over interne saldering (Rendac) en het behalen van stikstofdoelen op straffe van een dwangsom (Greenpeace), onderstrepen de noodzaak om de uitvoering door te zetten en waar mogelijk te versnellen.

We hebben u om die reden aangegeven ons te richten op wat wél kan. We hebben u toegezegd in maart 2025 met de nu voorliggende KTA te komen. Hierin staat een uitvoeringskoers en maatregelenpakket voor de periode 2025-2027, waarmee de komende jaren voor elk van de PPLG-doelen, binnen de beperkte financiële mogelijkheden, toch uitvoeringsstappen worden gezet.

Korte Termijn Agenda Landelijk gebied 2025 - 2027

Als bijlage bij deze voordracht treft u de KTA aan. In deze agenda schetsen we per doel de beleidsontwikkeling en de uitvoeringsstappen die we met de beschikbare budgetten in de periode 2025-2027 gaan nemen om te blijven werken aan een vitaal, leefbaar en toekomstbestendig landelijk gebied. De door u, in de vergadering van 11 november 2024, behandelde doelen en maatregelen vormen hierbij ons vertrekpunt.

Met de KTA gaan we de komende jaren gericht aan de slag met de uitvoering van onze doelen in het landelijk gebied. We gebruiken hiervoor ons eigen budget voor het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG).

Het gaat daarbij om de besteding van 32,6 mln euro uit de PPLG reserve, conform de door u in de meegegeven bestedingskaders (bij eerste begrotingswijziging 2024). Aangevuld met circa 40 mln euro aan koplopersbudget van het Rijk, resulteert dit in een investeringspakket van ruim 72 miljoen euro in 2025-2027 waarbij voor elk van de PPLG-doelen uitvoeringsstappen worden gezet. In combinatie met verschillende andere financieringsbronnen werken wij daarmee onder andere aan oplossingen voor de PAS-melders, innovaties in de landbouw, de afname van stikstofuitstoot bij bedrijven, herstel van kwetsbare natuur, de aanleg van nieuw bos en groenblauwe dooradering, het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen in de veenweiden, het verbeteren van de waterkwaliteit en de aanleg van klimaatbuffers in de binnenduinrand. Ook zorgen we ervoor dat enkele natuurprojecten die na jarenlange voorbereiding dreigden te stagneren, toch kunnen worden uitgevoerd. Om de beleefbaarheid van het landelijk gebied te bevorderen bieden we financiële ruimte om bij de aanleg van nieuw bos en nieuwe natuur ook recreatieve voorzieningen aan te leggen.

Hoewel er met deze Korte Termijn Agenda belangrijke uitvoeringsstappen worden gezet, heeft de uitvoering niet de omvang en de voortvarendheid die we eerder voor ogen hadden. Daarvoor ontbreekt het eenvoudigweg aan voldoende financiële middelen. Dat betekent dat onze inspanningen met deze KTA niet zullen leiden tot structurele oplossingen voor de stikstof- en klimaatproblematiek, het realiseren van de volledige water- en natuurherstelopgave en de afronding van het Natuurnetwerk Nederland (NNN).

Gebiedsprocessen

De KTA biedt helderheid over de budgetten die voor de uitvoering beschikbaar zijn. Dit maakt duidelijk waaraan we de komende twee tot drie jaar in de gebieden kunnen werken. De KTA laat echter ook zien waaraan we niet (langer) kunnen werken. Daarmee wordt zichtbaar wat de impact is van het wegvallen van het NPLG en het transitiefonds: de huidige brede scope en omvang van veel gebiedsprocessen vraagt een heroverweging. We onderkennen het belang van integraal en gebiedsgericht werken, maar we moeten prioriteren en ons werk in de gebiedsprocessen afbakenen. Dit betekent in de praktijk dat we met de KTA onze inzet gaan richten op het in uitvoering brengen van de opgaven en maatregelen waarvoor momenteel nog wel middelen beschikbaar zijn.

We hechten er daarbij aan om dit in samenwerking te doen met de partners in de gebieden, zoals de waterschappen, gemeenten en de landbouw- en natuurpartijen. Daarbij willen we zoveel mogelijk de energie in de gebieden vast houden en recht doen aan de intensieve samenwerking die de afgelopen tijd is opgebouwd.

Realisatie van het NNN

Gelet op de in december 2024 door uw Staten aangenomen motie M161-2024 maken we een voorstel voor een vervolg op de afronding van het NNN, in de vorm van een geactualiseerde NNN-realisatiestrategie. Vooruitlopend op behandeling van dit voorstel dit voorjaar en de vaststelling van de kaderbrief in uw Staten zijn we terughoudend in het stopzetten of afschalen van gebiedsprocessen die belangrijk zijn voor het afronden van het NNN.

Aangezien NNN-realisatie een wettelijke taak is, nodig om onze VHR-doelen te halen en nabij Natura2000 gebieden belangrijk om Nederland van het stikstofslot te krijgen, kunnen we het ons niet veroorloven dat realisatie van het NNN stil komt te vallen. Wel voorzien we de noodzaak om binnen de huidige NNN-realisatiestrategie een nadere prioritering aan te brengen.

Mochten er de komende jaren aanvullende middelen beschikbaar komen, dan kunnen wij onze inspanningen en acties op de gestelde doelen weer uitbreiden, met de KTA en geactualiseerde NNN-realisatiestrategie als basis.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

De doelen waaraan de KTA bijdraagt zijn door u behandeld in de vergadering van 11 november 2024 aan de hand van het Overzicht doelen en maatregelen.

3. Financiering, communicatie en inwonersparticipatie

Financiering

Uit de Reserve PPLG wordt 30,8 mln euro beschikbaar gesteld voor de uitvoering van projecten in 2025-2027. Daarnaast is er 1,8 mln beschikbaar voor het proces. Vanuit het Rijk is in twee rondes in totaal 41,8 mln aan koplopersbudget beschikbaar gesteld. In de KTA is op bladzijde 41 uitleg gegeven over de financiering.

Communicatie

In het KTA staat openbare informatie. Voor de volledigheid zetten we het KTA op de website, samen met de PS-brief.

Participatie

In eerdere stadia om te komen tot een PPLG is inwonersparticipatie uitgevoerd, zoals met de inwonersraadpleging in 2022. Ondertussen vindt in de lopende gebiedsprocessen participatie plaats met betrokken grondeigenaren, ondernemers, inwoners, andere overheden en belangengroepen en zijn onze gebiedspartners uit het maatschappelijk middenveld betrokken bij het opstellen van de KTA.

4. Proces en procedure

Een volgende stap na het vaststellen van het KTA is het opstellen van een geactualiseerde NNN-strategie en de uitgangspunten welke wij u ter bespreking willen voorleggen. In het najaar leggen wij u, mede op basis van de Rijksuitwerkingen, de geactualiseerde beleidsuitwerkingen van het PLG voor. Het definitieve PLG wordt ter besluitvorming aan PS voorgelegd. Aangezien het een programma onder de Omgevingswet betreft, houden we daarbij rekening met het tijdspad van de actualisering van de Omgevingsvisie. Beide laatste stappen zijn afhankelijk van de ontwikkelingen van het Rijk.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 13-2025

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 11 februari 2025;

besluiten geamendeerd (A6-2025):

1. De Korte Termijn Agenda Landelijk Gebied 2025-2027 (KTA) vast te stellen en daarmee uitvoering te geven aan de acties zoals opgenomen in de KTA.
2. Het budget uit de PPLG-reserve beschikbaar te stellen voor besteding aan de projecten en maatregelen conform de financiële verdeling zoals is opgenomen in de tabel van hoofdstuk 3 Financiering in de KTA.
3. De volgende tekstwijzigingen door te voeren:
 - op bladzijde 9, bovenaan na de woorden “noodzakelijke natuurherstel” de zinsneden: *“Het inrichtingsplan wordt planologisch verankerd, zodat het onteigeningsinstrument kan worden ingezet indien minnelijke verwerving vastloopt. Met grondeigenaren worden op basis van volledige schadeloosstelling en met het inrichtingsplan als grondslag, gesprekken gestart om de grond beschikbaar te krijgen voor de natuurrealisatie. Stikstofreductie op zichzelf is geen planologische functiewijziging. Er kan dan ook niet uitsluitend voor stikstof onteigend worden.”;*
 - en:
 - op bladzijde 12, middenin, na de woorden “onderbouwd in het inrichtingsplan” de zinsneden: *“Het inrichtingsplan wordt planologisch verankerd, zodat het onteigeningsinstrument kan worden ingezet indien minnelijke verwerving vastloopt. Met grondeigenaren worden op basis van volledige schadeloosstelling en met het inrichtingsplan als grondslag, gesprekken gestart om de grond beschikbaar te krijgen voor de natuurrealisatie. Stikstofreductie op zichzelf is geen planologische functiewijziging. Er kan dan ook niet uitsluitend voor stikstof onteigend worden.”;*

beide te vervangen door:

“De provincie is zich bewust van het huidige maatschappelijke sentiment over de ontwikkelingen in het landelijk gebied. Daarom spant de provincie zich tot het uiterste in om onteigening te voorkomen. Op basis van de lopende gebiedsprocessen lijkt onteigening de komende collegeperiode niet aan de orde. Maar als het nodig blijkt zijn, zullen wij hierin vanzelfsprekend de zorgvuldige procedure die in de wet beschreven staat volgen om een volledige schadeloosstelling te kunnen bieden. Onteigening is alleen mogelijk op basis van een planologisch besluit. Stikstofreductie op zichzelf is geen planologische functiewijziging en daarom kan niet uitsluitend voor stikstof onteigend worden.”.

Haarlem, 7 april 2025

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,